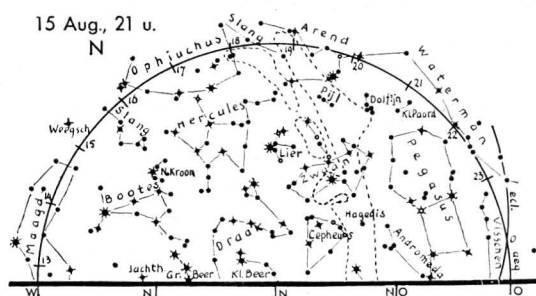
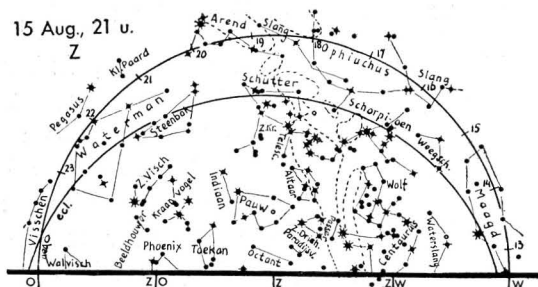

DE STERRENHEMEL IN AUGUSTUS

STERRENGROOTTEN: 0 en 1 *, 2 *, 3 *, 4 • ; veranderlijk o

GELDIGHEID VAN DE KAARTJES:

15 Apr.	15 Mei	15 Juni	15 Juli	15 Aug.	15 Sept.
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

MAANPHASEN:— V.M. 3 Aug.; L.K. 10 Aug.; N.M. 17 Juli; E.K. 25 Aug.

PLANETEN.—MERCURIUS is avondster; aanvankelijk ongeschikt voor de waarneming, gaat de planeet in de tweede maand helft te 19.5 u. onder en is waarschijnlijk zichtbaar.

VENUS staat als avondster nog lager dan MERCURIUS en zal wel onzichtbaar blijven. Zij gaat in het laatst der maand reeds te 19 u. onder.

MARS komt pas te ongeveer 5 u. op en is evenmin zichtbaar.

JUPITER (R. K. 16. 9) is in den voornacht te zien. Op den 31sten gaat zij te ruim 1 u. onder.

SATURNUS (R. K. 23. 5), komt medio Augustus te 20 u. op en is steeds zonder moeite te vinden in de Visschen.

Leersum.

S. W. VISSER.

KORTE MEDEDEELINGEN

Bloembezoek door heremietkrabben.— De heer F. W. RAPPARD, Houtvester te Benkoelen, zond mij kort geleden eenige gegevens over bloembezoek van heremietkrabben op de algemeene strandplant *Wedelia biflora* DC., een slappe, soms half klimmende, vaak vele meters lange, geelbloemige composiet, die zoowel aan zandstranden als aan modderkusten veelvuldig in het Maleische gebied voorkomt, en plaatselijk soms vegetatievormend optreedt.

De heer RAPPARD vond haar weelderig ontwikkeld in het Zuid Sumatra Wildreservaat I, o.a. bij de monding van de Aer Mendoekoe (fig.1) waar ze een hoogte van ca 3½ m bereikte. Hij nam nu waar, dat kleine heremietkrabben tot in de hoogste toppen waren geklommen en daar de bloemen uitvraaten (bloemblaadjes, meeldraden). Bij de Aer Menoela vond hij hetzelfde ver-

Fig. 1. Ongestoorde strand-vegetatie bij de monding van de Aer Mendoekoe, Benkoelen; midden-links omzoomd door *Wedelia biflora* DC. (23 Maart 1936).

schijnsel. Het zou hem niet verwonderen, indien de krabben, tegelijk met de beschadiging, ook de bloemen zouden bestuiven. De vruchtvorming wordt namelijk door de vreterij van de krabben niet verhinderd, daar hij ook vruchten vond aan de onderste takken, die eveneens aan vreterij hadden blootgestaan.

Hoewel natuurlijk niets bewezen is omtrent bestuiving, is deze waarneming toch zoo merkwaardig, dat het mij goed leek haar in dit tijdschrift onder de aandacht van natuurliefhebbers te brengen.

VAN STEENIS.

Vertakte bloeiwijze bij pisang kapok.—Aan den heer J. THIESSEN Jr danken wij een tweetal bijzonder interessante foto's van vertakte bloeiwijzen van een pisang kapok, te Kediri.

In fig. 1 is duidelijk te zien wat deze abnormaliteit beteekent. Een enorm, vertakt geheel heeft zich ontwik-

keld, naar het schijnt op de wijze, zooals dat gebeurt bij bandvormingen of fasciaties. De eerst ontwikkelde sisirs waren normaal en de vruchten eetbaar.

Naar den top der bloeiwijze toe trad verbreding van de hoofdspil op en werden de pisangs kleiner, hoogstens enkele cm, totdat tenslotte de vertakking zich waaier-vormig uitbreidde (als van een reus-achtige „hane-kam”) met talrijke vegetatiepunten (djan-toengs).

Fig. 1. Monstrueus vertakte bloeiwijze van pisang kapok, te Kediri, 23-IV-'36.
[foto J. Thiessen Jr.]

die echter vrijwel geen vruchten hadden gevormd.

In de serie „Teratological studies in the tropics” door Dr J. C. COSTERUS en Dr J. J. SMITH in de Annales du jardin botanique de Buitenzorg, zijn vertakte bloeiwijzen van pisang herhaaldelijk beschreven, doch geen van de daar gegeven afbeeldingen kan 't ook maar eenigermate halen bij de hier gefotografeerde monstrositeit.

Geen wonder, dat in Kediri de plant een enorme belangstelling trok, vooral van de zijde der Javaansche bevolking, die er al gauw hogere machten aan toekende en in devotie het „wonder” een

Fig. 2. Bloembezoek van heremietkrabben aan de bloemen van *Wedelia biflora* DC. (4de bloem vanaf den top op de langste tak). Plaats als van fig. 1.

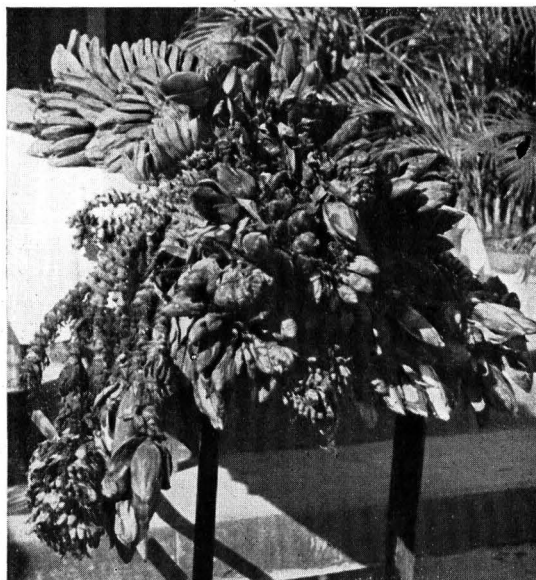

Fig. 2. Zelfde bloeiwijze als in fig. 1.

[foto J. Thiessen Jr.]

reuk van heiligheid gaf. De foto's konden dan ook slechts met de grootste moeite worden genomen; als ik wel ben ingelicht kwam er zelfs de politie aan te pas.

Volgens den gelukkigen eigenaar van het erf, waar het monstrem optrad, was dit plotseling opgetreden, en niet bij vorige bloeiperioden geconstateerd.

VAN STEENIS.

Enkele Dajaksche namen van *Terpsiphone paradisi borneensis* (HART). — Tijdens mijn verblijf tusschen de Embaloeh-Dajaks heb ik o. a. de Paradijs-vliegenvanger kunnen fotografeeren. De Dajaks daar loopen nog veelvuldig met de soempitan, en zoo brachten ze me een *Terpsiphone*, die ze met een bolletje klei tegen de borst hadden „gesoempit”. Heel kleine vogeltjes kunnen zoo doodelijk

Terpsiphone paradisi borneensis (HART).

foto v. d. schr.]

Benoea Martinoes (W. Borneo) 13-IV-'33.

geraakt worden, maar wat grootere tuimelen half bewusteloos naar beneden en kunnen zoo gepakt worden. Tegen zulke natuurkinderen zeggen, dat ze die vogeltjes met rust moeten laten is volkomen nutteloos, en gezien de dunne bevolking en groote vogelrijkdom aldaar gelukkig ook niet noodig.

De staart van deze Paradijs-vliegenvanger (37 cm) was wel wat geschonden, maar in de veronderstelling, dat er nog wel niet veel kiekjes van dit fraaie dier gemaakt zijn, heb ik van de gelegenheid gebruik gemaakt. Op 't oogenblik, dat ik 'm knipte was hij juist weer volkomen vijf.

De Embaloeh-Dajaks (W. Borneo) noemen *Terpsiphone*: boeroeng peroet bawi (=babi), omdat z'n witte buik herinnert aan de buik van een jong varkentje.

De Batang-Loepars of Ibans (W. Borneo), de naaste bureu der Embaloehers, noemen den vogel: b. lapioe. Hiervan ken ik de beteekenis niet.

De Soehaids (W. Borneo) spreken van boehong (=boeroeng) lemba'; „lemba” is de naam van *Curculigo latifolia*, die vrij veel in secundair bosch voorkomt en welker vezels door de Dajaks worden verwerkt tot grof linnen. De Dajaks hebben verband gelegd tusschen de lange staart van *Terpsiphone* en de bladeren van *Curculigo*, hetzij wegens den sierlijken vorm der bladeren, hetzij wegens de lange vezels, die men er van verkrijgt.

De Kajans (W. Borneo) en de Bahau's (O. Borneo) heeten den vogel manok (=boeroeng) ivioeoe'; „ivioeoe” is de naam voor rotanmerg, wat na splijting van rotan met 'n mesje wordt uitgeschraapt en in lange witte krullen op den vloer valt. Hier is de analogie met de lange, golvende witte staart van *Terpsiphone* duidelijk.

De Toendjoeng-Dajaks (O. Borneo) hebben den vogel gedoopt 'mpoeloe (=boeroeng) lawai. Lawai beteekent garen, dus ook weer wegens den langen staart.

De Riboen-Sanggau Dajaks (W. Borneo) noemen den vogel b. loloma, waarvan mij de beteekenis onbekend is.

De Pesagoean-Dajaks (W. Borneo) spreken van b. papau, een naam waarvan mij de beteekenis evenmin bekend is.

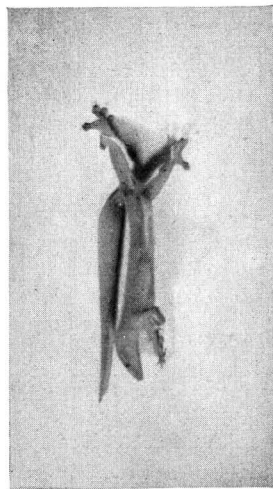
Pontianak.

J. DUNSELMAN.

Hoe houden tijtjaks zich vast? — Men schijnt er nog niet achter te zijn, welk mechanisme hierbij gebruikt wordt. Het is daarom misschien de moeite waard, te vermelden, dat een doode tijtjak, die eenigszins ingedroogd was, nog een dag lang aan de „zuigschijfjes” der achterpooten aan den muur van mijn studeerkamer bleef hangen. Van de tien achtervingers zaten er nog acht vastgeplakt.

Bandoeng.

L. VAN DER PIJL.

Doode tijtjak, hangend aan een muur.